

La Diputació de Girona: poder polític clientelar al servei dels partits

La Diputació de Girona és l'Administració pública de la demarcació amb un pressupost més elevat i, com a tal, un dels grans nuclis de poder polític de la zona. Històricament ha estat en mans de CiU, que hi ha governat tots els mandats menys un. Veus de l'oposició i periodistes locals li atribueixen poc debat polític, una certa opacitat, un pes important de les subvencions atorgades a dit i pràctiques que poden considerar-se clientelars. A banda, els partits l'aprofiten per col·locar-hi càrrecs amb un sou elevat. Tot plegat, sense menystenir la tasca de suport econòmic i tècnic que ofereix als municipis.

Text: Marc Font / Il·lustració: Jordi Borràs

El passat 21 de juny, el ple de la Diputació de Girona va aprovar, per unanimitat, la [retirada dels títols honorífics que encara mantenen Francisco Franco](#) i sis alts càrrecs més del seu règim. El dictador conservava, entre d'altres, el títol de president d'honor de l'ens provincial des del 1944. La decisió va arribar passats més de 37 anys des de la constitució d'una Diputació sorgida d'ajuntaments democràtics i es va prendre després d'una [moció de la CUP](#), que aquest mandat s'estrena a la institució. De retruc, dies més tard la [Diputació de Barcelona va fer el mateix](#). En certa manera, el fet simbolitza la forma d'actuar d'una institució allunyada del primer pla mediàtic, on el debat polític fins no fa gaire hi era pràcticament inexistent i en què històricament l'opacitat i el clientelisme no han estat precisament excepcionals. És innegable que actualment la situació ha canviat a millor, però alguns tics històrics perduren.

Com la resta de diputacions provincials, **les funcions bàsiques de la institució són l'assistència, l'assessorament i el suport econòmic als ajuntaments de la demarcació**. És un organisme d'elecció indirecta, de manera que els ciutadans no voten els diputats provincials, sinó que aquests s'escullen d'entre els alcaldes i regidors de cada partit judicial en funció de la representació de cada formació. Enguany disposa d'un pressupost consolidat de més de 118 milions d'euros —el més elevat d'entre les administracions públiques de la demarcació—, i té una plantilla d'unes 350 persones.

A diferència del que ha passat a la de Tarragona, a la Diputació de Girona el govern no sempre ha estat del mateix color, tot i que **l'hegemonia de CiU hi ha estat inqüestionable**. L'antiga federació nacionalista —que encara conforma un únic grup al ple provincial— ha controlat l'executiu de l'ens tots els mandats excepte el del període 2007-2011, quan una aliança entre el PSC —aleshores segona força— i ERC —tercera— va donar la presidència al republicà Enric Vilert. Ara mateix, CiU, que a les diputacions i a la majoria de municipis encara subsisteix amb aquest nom oficial de l'antiga federació entre Unió i CDC, té la majoria al ple, amb 14 dels 27 representants. A l'oposició resten ERC, amb vuit; el PSC, amb tres, i la CUP i Independents de la Selva, ambdós amb un. El president és el convergent Pere Vilà, alcalde de Llançà durant 12 anys, i actualment a l'oposició al municipi, i diputat al Parlament la legislatura passada.

Una “bassa d’oli” sense oposició fins a la irrupció de la CUP

Diverses de les fonts consultades han expressat que, malgrat les millores marcades per llei, com l’existència d’un [Portal de Transparència](#), la Diputació de Girona manté una certa opacitat. De fet, l’àrea de comunicació de la institució, dirigida per **Josep Maria Amargant**, ha decidit no respondre les preguntes de CRÍTIC, malgrat les trucades i els correus electrònics enviats per demanar informació sobre diverses qüestions. Amargant no és un alt càrrec qualsevol de la casa, sinó que hi té un gran pes i ha protagonitzat diverses polèmiques. Fa alguns mesos, el diputat de la CUP **Lluc Salellas** va denunciar que s’havia incrementat en 8.400 euros el sou d’Amargant, mentre que la resta de treballadors de l’ens el mantenien congelat. La resposta de l’alt càrrec va ser escriure un article molt dur al ‘[Diari de Girona](#)’ contra el cupaire, que rebria una [resposta de Salellas](#).

El diputat de la CUP ha [denunciat una “opacitat creixent”](#) a la institució i que se’ls dificulta l’accés a determinats expedients. El govern de l’organisme [ha negat que això sigui cert](#), però en declaracions a CRÍTIC Salellas insisteix que és així i que els problemes arriben després que donés a conèixer l’increment salarial d’Amargant.

Un periodista defineix la Diputació com el paradigma de “l’estil gironí de fer política”, basat a “no fer-se mal” entre els diferents partits

Una històrica política gironina que ha passat pel ple provincial en mandats anteriors explica que, quan ets a l’oposició, **“l’accés a la informació no és fàcil”** i opina que hi ha “un problema amb l’opacitat”. Un periodista gironí que durant anys ha cobert la informació política de la demarcació, i que per qüestions laborals prefereix no donar el seu nom, afirma que “la Diputació és el paradigma de l’estil gironí de fer política, és a dir, jo m’entenc amb tu i tu t’entens amb mi i no ens fem mal”. Aquesta font hi afegeix que “sempre ha estat una bassa d’oli”, amb un debat polític gairebé inexistent i sense pràcticament fiscalització per part de l’oposició, “fins a l’entrada de la CUP” a l’ens. Això sí, cita com a excepció Pia Bosch, exregidora a l’Ajuntament de Girona i que va ser portaveu del PSC al ple provincial, tot i que després va deixar el partit per passar-se a Més. Segons el periodista, l’exsocialista va aconseguir “que es donés compte d’algunes contractacions de més de 3.000 euros. Abans, de 18.000 euros cap avall, ningú no n’explicava res”.

En conversa amb CRÍTIC, Lluc Salellas detalla que **els plens han passat de durar 15 o 20 minuts a fer-ho entre 1 h 45 minuts i més de 2 hores**. “Ara hi ha més debat, tot i que intenten que es faci a la junta de portaveus i les mocions arribin pactades al ple, de manera que el debat no sigui públic”, afirma. El diputat cupaire detalla alguns dels problemes per aconseguir informació, ja que “hem de dir quins decrets volem consultar, aleshores s’ho han de mirar abans de deixar-nos-hi accedir i, si volem el decret sencer, hem de demanar clarament quins volem”. En el primer any de mandat, la CUP ha estat, amb molta diferència, [la formació que més s’ha dedicat a fiscalitzar el govern](#), amb moltes més preguntes i intervencions al ple que la resta de grups.

Sous més alts que als ajuntaments

Deu dels 27 diputats provincials declaren **“dedicació exclusiva”** a la institució, malgrat que en tots els casos són alcaldes o regidors dels seus municipis i, òbviament, reparteixen la jornada entre les dues administracions. En molts casos, la tria de l’exclusivitat en l’una o l’altra administració va en funció de quina paga un sou més elevat, ja que la llei estableix que només es pot rebre un salari públic. Entre els que hi declaren dedicació exclusiva hi ha el president, Pere Vila; els tres vicepresidents, Miquel Noguer, Josep Fermí Santamaria i Albert Piñeira, que són alcaldes de

Banyoles, Llagostera i Puigcerdà, respectivament; l'alcalde de Figueres, Marta Felip, que és vicepresidenta del Patronat de Turisme, o l'alcalde d'Olot, Josep Maria Corominas, que també presideix el [DipSalut](#), l'organisme de Salut Pública de l'ens. En tots els casos el sou és igual o superior a 60.000 euros.

Els sous, però, són més baixos que en el passat, com a conseqüència de l'entrada en vigor de la [Llei de reforma local](#), que estableix uns topalls més ajustats. El 2007, per exemple, l'aleshores president provincial, [Enric Vilert \(ERC\)](#), [cobrava 98.000 euros](#), 23.000 més que ara Vila. Un cas emblemàtic va ser el del socialista **Joan Pluma**, que fa uns quants anys era el polític més ben pagat de la demarcació. Combinava la vicepresidència de la Diputació i la tercera tinença d'alcaldia de l'Ajuntament de Girona. En total, [rebia gairebé 111.000 euros](#).

Els que no declaren dedicació exclusiva poden cobrar dietes per assistència als plens que van d'un topall de 24.000 euros anuals a 50.000 en funció de [si són diputats rasos o tenen altres càrrecs](#). En el mandat actual s'ha liquidat el polèmic [sistema de bestretes](#), a través del qual els diputats cobraven per anticipat l'assistència a plens i comissions. La raó és que en el mandat passat es va descobrir que des del 2010 **almenys una quinzena de diputats havien cobrat els diners sense després assistir a les reunions**, que [van haver de retornar un cop va esclatar l'escàndol](#). D'entre els actuals diputats els que van caure en aquesta pràctica i van haver de retornar diners van ser els convergents Josep Maria Corominas (42.000 euros) i Albert Piñeira. A més a més, la Diputació va gastar-se 14.000 euros en l'adquisició de [26 insígnies d'or i sis agulles d'or per als nous diputats](#).

Càrrecs de partit col·locats com a assessors

A banda dels electes, els partits, que cobren 1.500 euros mensuals per grup més 500 euros cada 30 dies per diputat, col·loquen a l'Administració els assessors. En molts casos són càrrecs de les formacions i, fins i tot, electes als seus municipis. Entre els exemples destacats hi ha Juan José Serrán, que és el cap de gabinet de presidència i regidor a Llançà. Serrán ja va ser cap de gabinet de Pere Vila quan aquest era alcalde de Llançà. Altres casos són **Àfrica Masó**, assessora de CiU, regidora convergent a Sant Gregori i una de les beneficiades per un [polèmic màster a Esade pagat per la Diputació](#); Jordi Iglesias, del mateix partit i que va ser alcalde de Breda entre el 1991 i el 2015; Salvador Ros, d'ERC i alcalde de Porqueres en el mandat passat; Miquel Palomares, del PSC i alcalde de Sales de Llierca; Salvi Güell, d'ERC i alcalde de Castelló d'Empúries; Marta Payeró, d'ERC i alcaldessa de Verges durant vuit anys (2007-2015) o Laia Cañigüeral, també d'ERC i diputada al Congrés del 2006 al 2008.

Les places de directors dels organismes autònoms han de sortir a concurs públic, però la Diputació va fer una excepció amb Ramon Ramos, imputat en el 'cas Manga'

A aquests nomenaments s'hi han d'afegir els dels màxims responsables dels **organismes autònoms**, en què el criteri polític passa al davant de la capacitació tècnica. Segons la llei, són places que han de sortir a concurs públic, però el govern provincial va fer una excepció amb **Ramon Ramos**, el director del Patronat de Turisme de la Costa Brava, que cobra 84.000 euros anuals. Ramos ja era director del Patronat en el mandat passat, va ser alcalde de Blanes per CiU del 1997 al 2003 i [està imputat en el 'cas Manga'](#). Salellas recorda que en aquest cas es va modificar el reglament per evitar treure a concurs la plaça, com estableix la Llei de racionalització i sostenibilitat de l'administració local (LRSAL). L'argument del govern per defensar l'excepció és que el Patronat és una "[societat mercantil](#)". Un altre cas és el d'**Estanis Vayreda**, regidor de promoció turística a Olot i director general de SUMAR, empresa d'acció social de la Diputació, amb un sou de més de 69.000 euros. En el seu cas, sí que va guanyar la plaça en concurs, això sí, [després d'exercir-la](#)

[durant algun temps “discrecionalment”](#), diu Salellas. Un tercer exemple és el de l'exvicepresident provincial **Miquel Calm**, recol·locat fa alguns mesos com a president de Sumar Empresa d'Acció Social, també dependent de la Diputació, [amb un sou de 36.000 euros](#).

La Diputació de Girona té una [dotzena d'organismes autònoms](#), com el DipSalut, amb un pressupost de 12 milions; el [Consorci Costa Brava](#), format per l'ens provincial i 27 municipis del litoral gironí i que s'encarrega del servei d'aigües, o el Patronat de Turisme Costa Brava - Girona, que mou uns 6 milions, el 95% aportats per l'Administració provincial. Fonts de la CUP comenten que en aquests organismes “el control és més baix” que a la Diputació.

L'ombra del clientelisme

“Les diputacions són entitats de suport als ajuntaments, i el lògic seria que no reproduïssin parlaments en petit i tinguessin una actitud de proactivitat al servei dels municipis. Ara bé, hi ha una diferència molt gran entre la de Barcelona, que té una tradició de molta solvència tècnica, i la resta, que són molt més petites i sempre han funcionat més com a repartidores”, exposa l'antiga política de la institució provincial. La visió coincideix en gran part amb la del periodista consultat, per a qui “els alcaldes van a la Diputació a resoldre els problemes de finançament i a buscar subvencions per als seus municipis. **Si ets alcalde i diputat, no tindràs problemes per resoldre-ho”**.

“A diferència del que passa als ajuntaments o a la Generalitat, en una diputació hi ha més diners per moure no condicionats”

Encara avui, les administracions provincials arrossegueu una certa fama de clientelars, que, segons la política que va passar per la institució recentment, s'adiu força a la realitat: “Quan hi estàs, tens moltes més possibilitats d'arribar a determinada informació, bàsicament perquè la tens més a prop, i, sense voler pensar malament, tens més facilitat per accedir a determinats recursos”. “A diferència del que passa als ajuntaments o a la Generalitat, en una diputació hi ha més diners per moure no condicionats i pots incidir molt en com es distribueixen. **Pots fer i desfer i la rendició de comptes és menor**”, explica aquesta persona, per a qui un factor clau del seu recent pas per la institució era reduir al mínim les subvencions que s'atorgaven a dit, és a dir, sense una concurrència competitiva.

Diverses fonts consultades per CRÍTIC han assegurat que en aquest aspecte els favoritismes eren molt comuns en una època tan recent com és la presidència de **Jaume Torramadé**, que va encapçalar la institució des del juny de 2011 fins al gener de 2013. Torramadé, militant d'Unió, va dimitir després de ser denunciat per assetjament sexual per una assessora del seu partit. Fa algunes setmanes [va ser absolt de qualsevol càrrec](#). La situació va millorar amb el seu successor, el també democratacristià Joan Giraut, i ara el president, Pere Vila, ha admès que “només” [el 30% de les subvencions es donen a dit](#).

Preguntem per la quantitat de subvencions aprovades a dit durant les últimes juntes de govern [#pleddgi pic.twitter.com/56wHTX6DMV](#)

— CUP Nord-oriental (@CUPNordOriental) [17 de maig de 2016](#)

La CUP ha denunciat en diverses ocasions les subvencions a dit de la Diputació i entre els exemples que ha destacat hi ha els 50.000 euros a la Cantada d'Havaneres de Calella, [els 55.000 al Festival de](#)

[Música de Torroella de Montgrí](#), o la donació de 75.000 euros a l'[Asociación Española de Directivos](#) per una jornada sobre Empresa i Coneixement celebrada al desembre passat l'Auditori de Girona. El president d'honor de l'entitat és Isidre Fainé, el factòtum de La Caixa. Entre les moltes subvencions també hi figuren 135.000 euros al prestigiós festival Temporada Alta, els **100.000 que rep enguany la Fundació del Futbol Club Barcelona** pel projecte FutbolNet o els 20.000 que rep el [Patronat de la Muntanya de Montserrat](#), en què, a banda de la Generalitat, hi participen les quatre diputacions, malgrat ubicar-se a Barcelona.

El Patronat de Turisme, interessos privats finançats amb diners públics

Entre els organismes autònoms de la Diputació els més destacats són el DipSalut, el Patronat de Turisme i el Consorci Costa Brava. El **DipSalut** disposa d'un pressupost de gairebé 12 milions, finançat gairebé totalment (11,3 M€) per la transferència del Govern estatal per a "l'assistència sanitària". Segons el seu [portal](#), s'encarrega de "garantir la salubritat en el seu territori" i procurar "espais i equipaments d'ús públic sanejats i vetllar per un entorn favorable a la salut dels seus ciutadans". El gruix de la seva despesa es dedica a "política i promoció de la salut", amb més de 4 milions, i "protecció de la salut", amb 3,86. Entre els projectes estrella destaquen la [Xarxa d'Itineraris Saludables i la Xarxa de Parcs Urbans de Salut](#), gestionats fonamentalment pels consells comarcals però finançats per la Diputació, que enguany hi aporta gairebé 270.000 euros. "Representa que són rutes per fomentar la salut, però la realitat és que no s'entenen", afirma una font consultada. La CUP ha demanat explicacions pel fet que en el mandat passat el **DipSalut va pagar gairebé 20.000 euros per a quatre màsters d'Esade realitzats per dos càrrecs de confiança, un funcionari i un alt càrrec de l'organisme**. Un dels càrrecs beneficiats és Àfrica Masó, assessora convergent a la Diputació.

El [Patronat de Turisme Costa Brava Girona](#) va fundar-se 40 anys enrere i es presenta com un [organisme mixt](#), és a dir, que reuneix el sector públic i el privat, que té com a objectiu "la definició i elaboració de línies estratègiques per al desenvolupament turístic de les comarques gironines". La seva funció "prioritària" és la promoció de les "marques turístiques Costa Brava i Pirineu de Girona en els mercats emissors, i prioritzar-los en funció de la seva importància per a la destinació". A la pràctica, el **paradigma publicoprivat es tradueix fonamentalment en un finançament públic per afavorir uns interessos privats**. El Patronat disposa enguany d'un [pressupost que no arriba als 6 milions d'euros](#), dels quals 5,45 els aporta directament la Diputació.

El Patronat de Turisme, finançat fonamentalment amb diners públics, paga un cop l'any un dinar al seu consell assessor al Mas Marroch, propietat dels germans Roca

El diputat de la CUP Lluç Salellas és vocal del consell d'administració de l'organisme, on la meitat dels consellers són electes de la Diputació i la resta representen empreses turístiques. A més, hi ha un consell assessor format per una setantena de persones d'aclaparadora majoria privada. Salellas detalla que el Patronat convida el consell assessor a dinar un cop l'any al [Mas Marroch](#), un espai no precisament barat que pertany als germans Roca. El cupaire no va assistir al darrer dinar, però sí a la reunió del consell que va fer-se al restaurant immediatament després, i comenta que a l'hora de preguntar si els indicadors del pla de treball de l'any 2015 havien funcionat la resposta que va rebre va ser "que l'indicador és si els empresaris privats estan contents o no".

Entre les despeses del Patronat destaquen els **250.000 euros destinats al golf**, 125.000 euros en comàrqueting, 185.000 en publicitat, 100.000 en subvencions, 150.000 en patrocinis, 350.000 en

accions i presentacions promocionals i els 350.000 que van als “aeroports públics de Catalunya”. L'**aeroport de Girona**, situat al municipi de Vilobí d'Onyar, ha estat tradicionalment destinatari de fons de la Diputació i, per exemple, en el conveni de cooperació per al desenvolupament de les comarques gironines com a destinació turística, signat el 2013, s'hi establí que l'[aportació de la institució era d'1,27 milions anuals](#), Patronat a banda.

Durant la presidència de Jaume Torramadé, la Diputació tenia un coordinador aeroportuari, Salvador Montserrat, que va ser [destituït al maig de 2012](#). Les funcions, va passar a assumir-les Josep Maria Bros, que era cap de gabinet de Torramadé i no un expert en qüestions aeroportuàries. Això sí, amb les noves funcions va passar a cobrar un [suplement de 900 euros mensuals](#). Bros va deixar el càrrec quan Torramadé va dimitir.

Finalment, el **Consorci de la Costa Brava** agrupa 27 municipis —fonamentalment litorals— de la demarcació per gestionar conjuntament els serveis de sanejament i abastament de l'aigua. La presidència de l'organisme autònom recau en Pere Vila, el president de la Diputació, però va decidir delegar-la en [Carles Páramo](#), expresident provincial i exalcalde convergent de Roses. El Consorci ofereix els seus serveis a través de dues empreses publicoprivades, Empresa Mixta d'Aigües de la Costa Brava SA i Abastament en Alta Costa Brava Empresa Mixta SA, en què hi ha capital públic aportat per les administracions del consorci i, sobretot, control privat a través de SUEZ —l'actual matriu d'Aigües de Barcelona— i Aqualia, filial d'FCC.

La CUP ha denunciat l'opacitat d'un organisme que té un pressupost de més de 18 milions, i [ha assegurat que li han denegat l'accés a les actes de les empreses mixtes](#). A banda, assegura que les dues multinacionals s'enriqueixen amb la gestió de les empreses mixtes a través de la contractació de filials seves. Per tot plegat, reclama una “auditoria global” sobre el Consorci. Fa tres anys va haver-hi una forta polèmica al voltant de l'organisme quan es va saber que es volien triplicar les dietes per assistència a les juntes i comissions dels alcaldes i regidors que formen part del seu consell. Finalment, [la proposta —sorgida de Carles Páramo— va tirar-se enrere](#) i les dietes van mantenir-se en 160 euros. El Consorci destina enguany gairebé 55.000 euros a dietes dels membres dels òrgans de govern.

Necessitat de reforma

Per on passa el futur de la Diputació, partint de la base que sobretot els municipis petits necessiten el suport tècnic i econòmic que els ofereix una administració superior? La coneguda política gironina que va passar per la Diputació defensa, com a conclusió, que es tracta d'institucions que “s'haurien de reformar amb profunditat”, bàsicament perquè arrosseguen un “seguit d'inèrcies” negatives. “És evident que s'hauria d'abordar un nou model, partint de la base que és necessari un nivell supralocal, que estigui sempre al servei dels ajuntaments i no al revés. Però, en tot cas, potser n'hi hauria d'haver menys: ara tenim consells comarcals, la Diputació... Potser s'hauria de donar ajudes per crear mancomunitats de serveis. Amb un nivell supralocal n'hi hauria prou. I, en tot cas, el que no té sentit és reproduir parlaments en petit”.